

Afval begroting 2023 Het Hogeland **aanvulling**

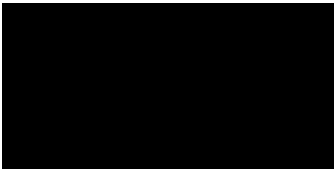
Aan de gemeenteraad van de gemeente Het Hogeland
T.a.v. de Griffie
Postbus 26
9980AA Uithuizen

Datum: 7 december 2022

Betreft: Raadsbesluit begroting 2023 afvalverwerking ingebracht door beleidsadviseur [REDACTED] via
het college van B&W. Zaaknummer: Z.HHL.065876

■

Aanvulling agendapunt afvalverwerking 2023. Gezien de raadsvergadering agenda van 14 december 2023 met het onderwerp begroting afvalverwerking 2023 op de agenda staat van het college van B&W met Zaaknummer: Z.HHL.065876. Het dringend advies het college van B&W de opdracht te verstrekken afvalverwerking als wettelijke taak anders in te richten dan het samenwerkingsverband met de firma Omrin en deze samenwerking op termijn te beëindigen.

■

Inleiding

Gezien de stijgende kosten en het verminderen van de mogelijkheid voor inwoners van de gemeente het Hogeland om afval te verwijderen, is het goed het huidige beleid en uitwerking tegen het licht te houden om te kijken of de wettelijke taak voor afvalverwerking bij de gemeente Het Hogeland voldoende aansluit bij de wensen van de inwoners en of dat tegen lage kosten wordt uitgevoerd. In dat kader was er al een advies aan de raad gestuurd, maar het is ook goed om even inhoudelijk te kijken waar het over gaat en wat er in het stuk voor de raad staat voor de vergadering van 14 december m.b.t. de afvalverwerking binnen de gemeente Het Hogeland.

Dit leesstuk is vooral gericht op de informatie die wordt aangeboden aan de raad en de consequenties die het college van B&W voorstaat voor deze taak:

Teksten in het raadsstuk:

De kostenstijging in de afvalbranche houdt verband met hogere transportkosten, stijgende lonen en hogere prijzen voor machineonderdelen.

Om de lastenverhoging voor inwoners te beperken, stelt de raad vast dat een aantal gratis services die weinig gebruikt worden, stoppen. De gratis service voor het extra legen van de groene container in de zomerperiode vervalt. De gemeente vindt dat verantwoord: slechts tien procent van de inwoners maakt gebruik van die service. Ook wordt het aantal keren waarop gratis grofvuil bij de milieustraten kan worden ingeleverd, beperkt. Dit wordt van vier keer teruggebracht naar één keer per jaar.

Er wordt dus voorgesteld om extra services voor groen afval die gratis is te schrappen en onderdeel te laten zijn van de reguliere legingen en daar moet voor betaald worden, dus lasten verhogend en niet kostenbesparend. Er wordt voorgesteld om gratis grofvuil van 4x naar 1 keer per jaar gratis toe staan, voor de andere keren moeten mensen er dus flink voor betalen.

Met communicatie, waaronder het ontwikkelen van een afvalapp, gaat de gemeente inwoners informeren over hoe ze het aantal kilo's afval verder kunnen verminderen. Inwoners kunnen met zo'n app in de gaten houden hoeveel afval ze aanbieden. Ze kunnen ook zien waar in de buurt er inleverpunten zijn voor bepaalde soorten afval.

*Er is vooral nog veel te winnen rondom de grijze container; de helft van de spullen die daarin belandt, hoort er niet in thuis. Door meer spullen apart in te leveren, kan er meer gerecycled worden én ** Pagina 2/7 kunnen inwoners hun kosten laag houden.*

De gemeente verzamelt goede voorbeelden en concrete tips over hoe dat kan en deelt die met haar inwoners. Daarbij wordt ingezet op Hogelandsters die vertellen over hun eigen ervaringen.

Is er behoefte aan een app? Is dat getoetst? En hoezo meer recycelen? Hoe dan? Plastic afval kan niet eens apart ingeleverd worden bij de gemeente. Apart inleveren? Waar dan? Dat kan alleen in de milieustraat waar extra voor betaald moet worden (er wordt immers voorgesteld om grofvuil van 4 naar 1 keer gratis voor de bewoner aan te bieden) en voor het extra aanbieden van afval moet extra voor betaald worden.

Ook kijken we elk jaar naar de kostenontwikkeling in relatie tot de inkomsten: de afvalstoffenheffing. De kosten willen we 100% gedekt hebben uit inkomsten. Dit was de afgelopen jaren niet het geval.

Hoezo? In de najaarsnota wordt er jaarlijks 200.000,- over gehouden op afval op het onderwerp heffingen (container prijs, kg prijs en volume (aanbod kg en frequentie)). Dus het standaardtarief van 2022 in relatie tot het totale aanbod m.b.t. afval binnen de gemeente het Hogeland en levert in 2022 structureel €200.000,- voordeel op. Het enige wat in de najaarsnota 2022 een rol speelt zijn de €300.000,- aan kosten, wat niet duidelijk is wat het is (eenmalig of niet) en of dat opgelost is voor de toekomst of niet.

Vooruitkijkend 2023 bij ongewijzigd beleid Voor komende jaren voorzien we enerzijds een jaarlijkse kostenverhoging. Transportkosten nemen toe, maar ook loonkosten stijgen en onderdelen zijn steeds moeilijker te krijgen. Zonder tariefswijziging zou het tekort op de begroting oplopen tot 1,5 miljoen euro in 2030. Maar we zien ook dat de daling van het aantal kilo's restafval stopt. Onze inwoners zijn bij het doorvoeren van het nieuwe systeem in 2021 wel beter gaan scheiden. Maar sindsdien blijft het op hetzelfde niveau hangen. Dat betekent dat we het doel niet gaan halen: minder afval en meer hergebruik. Maar ook dat onze inwoners door de stijgende kosten, steeds meer geld kwijt zullen zijn aan hun afval.

Inderdaad, als je gebruik maakt van een externe dienstverlener die 90km verder weg zit dan ga je door de jaren heen alleen maar meer betalen voor transportkosten (die ook nog eens zeer milieubelastend zijn) i.v.m. het gebruik van groen gas (methaangas) en inderdaad door cao-werking gaan salarissen omhoog. Er is verder blijkaar geen behoefte bij de inwoners om afval anders aan te bieden, anders werd dat wel door de mensen gedaan.

Dat is een reden temeer om afval verwerking bij een gemeente van +/- 50.000 inwoners en tienduizenden gezinnen, afval verwerking in de eigen regio zelf te ontwikkelen met daarbij maximaal gebruik te maken van de interne arbeidsmarkt bijv. de WSW (werk op maat en Ability) een ideale manier is om zowel via de werkvoorzieningsschap mensen aan het werk te helpen (en te behouden) en de kosten voor zowel de WSW positief te beïnvloeden in relatie tot het werken binnen de afvalverwerking voor de gemeente. Het resultaat is dat de als ook de totale kosten voor afvalverwerking laag te houden zijn. Mooi om te lezen dat het gemeentebestuur dat beseft en dat voor wil zijn, dus kunnen we afscheid nemen van het bedrijf Omrin en kan het gemeentebestuur het zelf ontwikkelen binnen de gemeente.

Afval begroting 2023 Het Hogeland **aanvulling**

Lasten verhogend effect

Uitdaging In deze tijden van lastenverhoging willen we dit als gemeente niet laten gebeuren. Daarom zetten we in op het verlagen van kosten enerzijds en meer en betere prikkels aan inwoners om beter te scheiden en minder afval te 'produceren' anderzijds. Daarmee geven we inwoners meer invloed op wat en hoeveel ze als afval aanbieden. Door dat zo in te steken, dragen we ook bij aan de landelijke doelstelling: teruggaan naar 30 kilo afval per persoon per jaar (de VANG-doelen).

Afval vermindering draagt niet bij tot het verlagen van afvalkosten maar alleen bij tot het onmogelijk maken om de inwoners van de gemeente het Hoogeland hun afval voldoende te verwijderen tegen lage kosten. Ook in dit raadsvoorstel van de gemeente wordt dat dan het beleid van de gemeente ontkracht via de volgende passage:

We verwachten dat inwoners 91kg restafval aanbieden in 2023. Dat is een ambitieus doel. Om de begroting sluitend te krijgen met minder kilo's, verhogen we de kiloprijs voor restafval. Hierdoor geven we een financiële stimulans aan inwoners om beter te gaan scheiden. Daarnaast neemt het risico op een tekort af. Het mes snijdt dus aan twee kanten. Als we gemiddeld 10 kilo per inwoner hoger of lager uitkomen heeft dat de volgende financiële gevolgen:

Kilo's	<u>81</u>	<u>86</u>	<u>91</u>	<u>96</u>	<u>101</u>
Financieel risico in euro	€ -291.880	€ -136.000	€ 0	€ 175.000	€331.479

Een eventueel tekort of overschot wordt in het daaropvolgende jaar verrekend in het tarief. Gedurende het jaar worden de kosten en ingezamelde kilo's gemonitord om verassingen te voorkomen.

Dit is precies waar het om gaat, een 10kg aanbod verschil van 91kg naar 101 kg levert direct € 330.000, - meer prognoserendement op voor afvalverwerking voor de begroting en bedrijfsresultaat. Hoezo 30kg per jaar als beleidsuitgangspunt voor afvalverwerking!

Bij het vasthouden van dit beleid zal de burger alleen al gaan betalen voor de kosten van afvalverwerking zonder dat een huishouding afval aanbiedt aan de gemeente, immers zal altijd de bedrijfsorganisatie voor de wettelijke taak gefinancierd moeten worden. Dit is falend en absoluut ongewenst gemeentebeleid. Hoe meer gereguleerd aanbod van afval, hoe een gunstiger financieel effect er is waarbij dan de kosten voor afvalverwijdering afnemen voor de inwoners en er een positief bedrijfsresultaat kan ontstaan (de glimmende diamant in de regio) op de punten:

-Adequate mogelijkheden tot een aanbod frequentie en hoeveelheid voor de inwoners m.b.t. afvalverwijdering en kosten;

-Zelfbeheer met eventueel een buurman en regio afvalverwerker een ideale werk situatie voor de interne arbeidsmarkt (WSW, Ability, AB, WAO, WIA enz.) en levert een beter financieel rendement binnen de gemeentebegroting op. Niet alleen op de afvalverwerking alleen maar ook binnen de sociaal maatschappelijke domein zoals de WSW.

-Echt "groen" kunnen werken. De keuze om bijv. op waterstof te rijden en de productie te beïnvloeden (nu is het gemeentebestuur totaal afhankelijk van de firma Omrin en de ontwikkelingen in Friesland). Via zelfbestuur kan afvalverwerking een onderdeel zijn van eigen gemeentebeleid voor het uitvoeren van de wettelijke taak.

In het adviesstuk is al iets gezegd over groen gas:

Groen gas is niet een ecologisch verantwoord product, maar een product wat ontstaat door het verwerken van organisch afval tot een biomassa welke via een vergister tot methaangas leidt en dat wordt gecompri-meerd en als groen gas gepresenteerd en gebruikt in verbrandingsmotoren. Omrin, maar ook bijv. PostNL rijden met bedrijfswagens die op groen gas rijden en zijn zeer milieubelastend. Als we de uitstoot proble-matiek onderkennen is dat CO₂ (koolstofdioxide) en Methaan (koolwaterstof) waar zo snel mogelijk een oplossing voor gezocht moet worden.

De oplossing is waterstof. Waterstof voorkomt niet alleen direct de milieubelastende uitstoot, maar heeft ook als eigen uitstoot schoon water. En water is absoluut nodig om de toekomstige verdroging in de na-tuur tegen te gaan. Verdroging van de natuur is het volgende probleem waarbij drinkwater, maar ook vooral water voor de natuur en boeren een probleem gaan worden (medio 2023 gaan we daar als maat-schappij al veel van merken). Aangezien de gemeente Het Hogeland de grootste gemeente in Nederland is in oppervlakte km, is er een vorm van prioriteit nodig om te onderkennen dat het doorrijden met groen gas (of andere uitstoot van verbranding motoren) geen optie meer is.

Conclusie

De visie en strategie van de gemeente het Hogeland werkt niet goed voor de wettelijke gemeente taak voor afvalverwerking. Niet alleen is het doel verkeerd (30kg beleid) maar heeft ook een nadelige uitwerking op zowel de maatschappelijke dienstverlening aan de inwoners, het bedrijfsresultaat voor afvalverwerking bin-nen de gemeente en zeer nadelige toekomstverwachtingen op het gebied van milieu, wettelijke taak afval-verwijdering en de kosten daarvoor voor de inwoners van de gemeente.

Dringend advies

Het dringend advies aan zowel het college van B&W en de gemeenteraad van het Hogeland is te onderken-nen dat een toekomst met de firma Omrin in Friesland voor de toekomst voor afvalverwerking geen optie meer is. Het is beter om de wettelijke taak voor afvalverwerking in eigen beheer met eventueel de buurman en een direct gerelateerd regionaal afvalverwerker te organiseren voor de toekomst van de inwoners van de gemeente het Hogeland. Het advies aan de gemeenteraad is dan ook deze opdracht aan het college van B&W te verstrekken en dat het college van B&W begin 2023 naar de raad toe komt met een uitgewerkt plan daarvoor.

